

Předkládaná diplomová práce se zabývá vývojem žánru historického a historicko-životopisného filmu v československé kinematografii v období třetí republiky a stalinistické diktatury, tedy zhruba v letech 1945 až 1956. Zkoumá úlohu, kterou díla tohoto žánru zastávala v oficiální poválečné a poúnorové kulturní politice. Bere při tom v úvahu jak realizované, tak nerealizované filmové projekty z vymezeného období. Vnímá je jako součást jednoho volného cyklu, umělecky i ideově propojeného a spadajícího do širší kulturní tendence známé jako historismus.

Rozebírané filmy navazují na starší české kulturní tradice a to jak v oblasti výtvarného zpracování, tak v ideovém sdělení. Vizuální pojetí reprodukuje zejména konvence historické malby devatenáctého století, v době vzniku snímků všobecně známé. Pohled sledovaných projektů na české dějiny pak navazuje na obrozeneckou historiografii (zejména na díla Františka Palackého) a na její pozdější popularizátory (zejména na Aloise Jiráska).

Tento výklad české historie, dominantní již od pozdní fáze národního obrození, ovšem ve zkoumaných filmech poválečného a poúnorového období doznává změn. Mnohdy implicitních a z hlediska delšího časového odstupu těžko rozpoznatelných. Tyto změny spočívají zejména v pronikání prvků vyhroceně třídního hlediska a v upozadování náboženského a mnohdy též nacionálního rozměru staršího popularizačního výkladu českých dějin.

Tato práce se pokouší určit do jaké míry lze tento ideologický posun považovat za odraz dobové společenské atmosféry, a do jaké míry se jedná o záměrný důsledek širší kulturně-politické koncepce prosazované poválečným a poúnorovým režimem a zejména činovníky Komunistické strany Československa.

Ačkoliv zkoumané projekty tvoří po formální i stylové stránce souvislý celek, liší se v nuancích svého vyznění i samotného přístupu k českému historickému povědomí. Práce se proto podrobně zabývá každým snímkem i nerealizovaným filmovým projektem. Zkoumá jejich genezi, schvalovací proces, distribuční využití a přijetí ze strany kritiků i státních a stranických činitelů.

Práce si také klade za cíl dát téma do širšího kontextu vývoje žánru historického filmu, zejména v českém prostředí. Pokouší se naznačit specifický vztah české kinematografie i celé odborné veřejnosti k zobrazování dějin a to nejen v primárně sledovaném období, ale rovněž v meziválečné éře.